

Fișă de lucru – Activitate multisenzorială: personajul Vitoria Lipan

Disciplina : Limba și literatura română

Text suport: *Romanul Baltagul* de Mihail Sadoveanu

Propunător: Prof. Cristina-Liliana Diaconița

Liceul Tehnologic „General Ioan Culcer”, Tg-Jiu

clasa: a X-a

Tip intervenție: Intervenție educațională adaptată pentru elevi cu CES

Nivel funcțional vizat:

Elevi cu nivel cognitiv mediu și mediu inferior, care prezintă dificultăți de învățare, în special în domeniul lecturii și al exprimării scrise/orale, precum și tulburări de atenție și/sau exprimare verbală limitată.

Intervenția este adecvată și pentru:

Elevi cu profil cognitiv dezechilibrat sau cu tulburări specifice de învățare (dislexie, disgrafia/disortografie), integrați în învățământul de masă.

Competență specifică:

- Analiza comportamentului personajelor literare în relație cu conflictele narative

Obiectiv general:

- Înțelegerea trăsăturilor personajului Vitoria Lipan printr-o abordare multisenzorială și intuitivă

Obiective operaționale specifice:

- ◆ Să identifice 2–3 trăsături de caracter ale Vitoriei pornind de la imagini simbolice
- ◆ Să aleagă răspunsuri corecte dintr-un fragment literar adaptat lexical și sintactic
- ◆ Să exprime o opinie personală cu sprijin verbal, vizual sau non-verbal (imagini, pictograme)
- ◆ Să colaboreze în perechi sau grupuri mici într-o activitate creativă

Principii pedagogice utilizate:

- Învățare multisenzorială (vizual, auditiv, tactil)
- Fragmentare și structurare clară a sarcinilor
- Suport vizual permanent și modele de răspuns
- Exprimare alternativă (desen, gest, pictogramă)
- Încurajare, acceptare și sprijin emoțional

Materiale necesare:

- Imagini (cărare, femeie, oi)
- Fragment rescris (text adaptat lexical și sintactic)
- Fișe cu întrebări (cu variante multiple și pictograme)
- Cartonaje cu adjective și imagini
- Planșă A3, lipici, markere
- Fișe pentru scrisoare/reflecție

- Opțional: suport audio (voce înregistrată / text-to-speech)

Etapele activității:

Etapa 1 – Activare senzorială (5–7 min)

a. Materiale: imagini reprezentând:

- o cărare de munte
- o femeie cu batic
- o turmă de oi

Sarcină de lucru:

1. Privește imaginile. Ce gânduri sau emoții îți trezesc?

2. Întrebare: Ce fel de persoană crezi că este Vitoria?

-Poți răspunde prin:

a.cuvinte simple („curajoasă”, „mamă”, „puternică”)

b.alegerea unei pictograme care să sugereze o emoție.

c.completare:

„Cred că Vitoria este...” _____

Etapa 2 – Lectură adaptată și alegere ghidată (10–15 min)

Fragment adaptat:

„Vitoria Lipan era o femeie puternică. Nu s-a speriat, deși nimeni nu voia s-o ajute. A plecat singură pe munte ca să afle adevărul despre soțul ei. Nu s-a oprit până nu a înțeles ce s-a întâmplat.”

1. Sarcină de lucru: Alege răspunsul corect:

a. Ce trăsături are Vitoria?

☐ Curajoasă ☐ Obosită ☐ Speriată

b. Ce face când ceilalți nu o ajută?

☐ Așteaptă acasă
☐ Își caută soțul singură
☐ Uită de problemă

c. Cum se simte Vitoria, după părerea ta?

☐ Bucuroasă
☐ Hotărâtă
☐ Nepăsătoare

Modalități alternative: elevii pot arăta răspunsul pe fișă, verbal, sau prin alegerea unor pictograme de răspuns.

Etapa 3 – Activitate colaborativă: „Peretele trăsăturilor” (10 min)

Fiecare elev primește 2–3 cartonașe cu adjective (ex: „puternică”, „grijulie”, „hotărâtă”) și imagini asociate.

1. Sarcină de lucru:

- Alege trăsătura care i se potrivește Vitoriei.
- Lipește-o pe o planșă comună.

c. Explică:
„Aleg cuvântul _____ pentru că...”

Sprijin: elevii pot folosi enunțuri-model, ghiduri vizuale sau lucra în perechi.

Etapa 4 – Exprimare personală: „Scrisoare către Vitoria” (10 min)

- Elevii scriu, dictează sau desenează o scrisoare scurtă adresată personajului:

Model de început:

„Dragă Vitoria, te admir pentru că...”, „Mi-ai plăcut când ai...”

Alternative:

- completare pe un șablon
- exprimare cu pictograme sau simboluri
- dictare realizată de către profesor sau de un coleg

Spațiu pentru completare:

.....
.....

Etapa 5 (opțională) – Recapitulare prin joc (5 min)

- Fiecare elev alege un obiect decupat, o culoare sau o imagine care o reprezintă pe Vitoria.

1. Sarcină de lucru: Spune:

„Eu aleg _____ pentru că Vitoria este...”

Rolul profesorului: *Facilitator al învățării*, care:

- Ghidează verbal și vizual.
- Redă sarcinile în pași simpli.
- Oferă sprijin emoțional și validare.
- Încurajează exprimarea liberă și participarea fiecărui elev.
- Adaptează activitatea „în timp real”, în funcție de nivelul de funcționare al elevului.

Reflecție finală (pentru elevi):

1. Ce ai învățat astăzi despre Vitoria Lipan?
2. Poți desena, spune sau scrie un gând personal:

.....

Recomandări metodologice:

Această fișă este potrivită pentru:

- Lecții de sprijin sau remediale
- Activități individuale sau de grup în clasele de nivel tehnologic/profesional
- Adaptări în cadrul lecțiilor obișnuite, pentru elevii integrați în regim de învățământ de masă cu planuri de intervenție personalizată (PIP)

ANEXĂ 1: Etapele activității:

Etapa 1 – Activare senzorială (5–7 min)-imagini gratuite PIXABAY

a.Imagine cărare:

b.Imagine femeie cu batic:

<https://descoperiri.ro/vitoria-lipan-eroina-din-romanul-baltagul-detectiva-care-ne-a-fascinat-copilariile>)

c.Imagine cu turmă de oi:

ANEXĂ 2: Etapa 3 – Activitate colaborativă: „Peretele trăsăturilor” (10 min)-imagini create cu AI din aplicația CANVA

- cartonașe cu adjective (ex: „puternică”, „grijulie”, „hotărâtă”)

CARTONAȘ 1-

(<https://raftulcuidei.wordpress.com/2013/02/02/caracterizarea-personajului-vitoria-lipan-din-romanul-baltagul-de-mihail-sadoveanu/> -image)

CARTONAȘ 2 –

(<https://romanulbaltagul.wordpress.com/2016/02/18/informatii-generale-roman> -image)

CARTONAȘ 3-

(https://www.facebook.com/p/Victoria-LIPAN-100069038276705/?locale=cs_CZ -image)